kumises on E.-l teiste uuendajate kõrval suured teened. Tahes laulda teistele oma siseilma võrsumist ning kujunemist valgusele, pole E. küllalt arvesse võtnud seda tõsiasja, et lauliku tee teiste südameisse läheb siiski kõige täiuslikuma vormi kaudu. Sellegi pärast on E. suuremaid ning suggestiivsemaid eesti luuletajaid, tema sise-ilma rikkus ning selle väljenduslik laulvus on erakordne.

Post. album, lk. 154—56; E. Kirj. 1925, nr. 7/8; H. Visnapuu, Vanad ja vastsed poeedid (1921), lk. 95—126. *H. V.*

ERDMANN, Carl Eduard, prof., sünd. Volmaris 25. V 1841, õppis Tartus, kus ta isa oli sel ajal ülikooli teraapiaprof., 1858—62 ülikoolis esiti keele- ja 1859. a. alates õigusteadust, jätkas oma õpinguid 1863—64 Heidelbergis ja asus kodumaale tagasi tulles esiti kohtu alal tegevusse (Miitavis). 1870. a. Tartu ülikoolis magistriks saanud, peab E. siis eradotsendina loenguid ja omandab a. 1872 doktori kraadi fakulteedile esitatud väitekirja põhjal »Das Güterrecht der Ehegatten nach d. Provincialrecht Liv-, Est- u. Curlands«. Samal a. valitakse E. erakorr. ja järgm. a. korral. professoriks ja on 1885—91 õigusteadusk. dekaan. E. suri 27. X 1898 Tartus. — Teaduse alal pühendas E. terve oma jõu Balti eraõiguse uurimisele, mille paremaks tundjaks teda tuleb lugeda. Oma teoses »System des Privatrechts der Ostseeprov. Liv-, Est- u. Curl.« I—IV (Riga, 1889—94), koostas E. esimesena seadustikus laialipillatud üldõpetused. — Ehkki üliõpilaste poolt austatud ja hea teadusemees, pidi E. a. 1893 venestamispolitika ohvrina lahkuma ülikooli eraõiguse õppetoolilt. — E.-i tähtsamad teosed, peale eelmainitute: »Die Wirkung der erfüllten Resolutivbedingung auf Rechtsgeschäfte unter Lebenden nach d. Privatrechte Liv-, Est- u. Kurl.« (1869, magistridiss.), »Gesammelte Vorträge« (Reval, 1897). Peale selle avaldas E. hulga artikleid ajakirjades »Zeitschr. f. Rechtswiss.«, »Balt. Monatsschr.« ning »Dorp. juristische Studien« (1893—95).

Левицкій, I, 571; B. M. 55. *K. G.*

ERNITS, Villem, sünd. 4. VII 1891 Tartumaal, Kodavere klk., Pala-Jõe v. väikepõllumehe pojana. Keskkooli-õpilasena (Tartus 1906—11) õhutas E. tuliselt eesti keele õppimist Tartu gümnaasiumis ja kirjutas ise sel alal pikemaid referaate, milledest üks — C. R. Jakobsoni üle — a. 1910 »Eesti Kirjanduses« ilmus. Samal ajal õppis E. soome keele ära ja hakkas 1911. a. kevadel Turus ilmuva »Uusi Aura« kaastööliseks. 1911. a. sügisel astus E. Tartu ülikooli ajalugu õppima, kuid siirdus peagi soome teadusemeeste mõjul keeleteadusele, eriti slaavi filoloogiale. Üliõpilaspõlves oli E. »Üliõpilaste Lehe« algatajaid ja esimene peatoimetaja ning toimetas m. s. ka E. Ü. S.-i IX albumi »Rahvusküsimus I«. 1918. a. lõpetas E. ülikooli kandidaadi kraadiga, kusjuures Tartu Vene ülikooli äraviimine teda takistas jääda selle juurde professuuri vastu valmistuma. 1919—23 oli E. Tartu Eesti ülikoolis slaavi keelte eradotsendiks, milliselt kohalt ta karskustöö huvides loobus. Üliõpilaspõlves teotses E. »Postimehe« ringkonnas, nähes selles võimalusi tegelikuks rahvuskultuuriliseks tööks, kaldus aga 1917. a. revolutsiooni järel pahemale poole ja võttis Eesti sotsiaaldemokr. töölispartei esindajana osa Asutava Kogu ja esimese Riigikogu töist. E.-i politilises aatlemises sündinud murrangut kajastab tema a.1917 ilmunud brošüür »Kausaalsest ja normatiivsest ilmavaatest«. Kui V. Reimani surmaga a. 1917 Eesti karskusliikumine kaotas oma aktiivse vaimlise juhi, asus E., kes juba üliõpilasena 1911. a. saadik õieti elavalt oli karskustööst osa võtnud, 1919. a. seda täie jõuga juhtima, tuues liikumisse uusi mõtteid, tõmmates juurde uusi tegelasi ja hankides oma politiliste sidemete abil sellele riiklikku toetust. A. 1919 korraldas E. Tallinnas esimese Eesti karskuskongressi peale ilmasõda ja on sellest ajast alates endise Eesti Karskusseltside Kesktoimkonna, praeguse Eesti Karskusliidu esimees. Aja jooksul loobus E. teaduslikust ja politilisest tegevusest, et täieliselt karskustööle anduda, saades niiviisi esimeseks elukutseliseks karskustegelaseks Eestis. Kui aa. 1922—23 Eesti karskusliikumises teravad vastolud esile kerkisid n. n. »otsese« ja »kaudse« karskustöö pooldajate vahel, oskas E. oma kaine ja lepliku esinemisega teravusi pehmendada ja mingit taktilist keskteed leida, mis teataval määral mõlemat poolt suutis rahuldada. E. esindas Eestit a. 1922 Torontos üleilmlikul keeluseaduse-kongressil, kus ta valiti üleilmliku alkoholivastase liidu asemikuks Baltimaile (Eesti, Läti, Leedu). Sellest ajast peale omandas E.-i tegevus karskusealal juba rahvusvahelise ulatuse. E. on teinud karskuskongresside saadikuna ja muil juhtumusil rea sõite välismaile, informeerinud välismaa karskuskui ka üldist ajakirjandust meie oludest, pidanud hulga kõnesid jne. Peale eelmainitud tööde on E.-ilt ilmunud brošüür „Изъ исторіи борьбы противъ алкоголизма у эстовъ“ (Tartu, 1913), paar ingliskeelset ülevaadetbrošüüri Eesti, Läti ja Leedu karskusliikumise kohta ja rida pikemaid artikleid entsüklopeediais, albumeis, ajakirjus ja ajalehis. *T.*

ERTEL, Alide, kirjanik, sünd. Sangaste-Laatre Soome talus 13. VII 1877, sai hariduse Tartus A. Salomoni kõrgemas tütarlastekoolis, mille lõpetas a. 1893 kodu-kooliõpetaja õigustega. Pärast seda pidas kodukooli ja